XVIII a. pradžia datuotos gamybinės krosnies liekanų. 90 cm gylyje didžiojoje dalyje šurfo 5 pasiektas gelsvo smėlio įžemis (1 pav.). Kituose šurfuose fiksuota, kad vietovės reljefas performuotas XX a. Tirtas minimu laikotarpiu keliais etapais suformuotas kultūrinis sluoksnis. Reljefo performavimas veikiausiai susijęs su pirmosios Vilniaus elektrinės statyba XX a. pradžioje, jos vėlesnėmis rekonstrukcijomis. Kultūrinis sluoksnis nuo 90 cm iki daugiau nei 3 m storio, jis datuojamas nuo (XVI?) XVII iki XXI a. Šurfuose 1 ir 2 aptikta elektrinės aptarnavimui skirtų statinių – techninė šachta ar šulinys ir siaurojo geležinkelio kelio bėgis.

Rinktinės St. 2

In 2015, a field evaluation (five test pits, a total of 20 m^2) was conducted at the site of planned new construction on the plot at Rinktinės St. 2 in the historic Vilnius suburb of Piromontas. One test pit contained small fragments of 17th–18th-century pottery artefacts and perhaps a 16th-century cultural layer (Fig. 1), which is connected with the production activities that occurred at this site, which is close to the city's castles (on the other side of the River Neris). Historical plans and nearby archaeological investigations attest to the production of pottery and construction lime in this area. Because the remains of production furnaces have been found during earlier investigations, there is a possibility that such objects also existed on the investigated plot. As a consequence, the investigation of this plot and its vicinity is foreseen to continue.

Linas Girlevičius, Valdas Vainilaitis

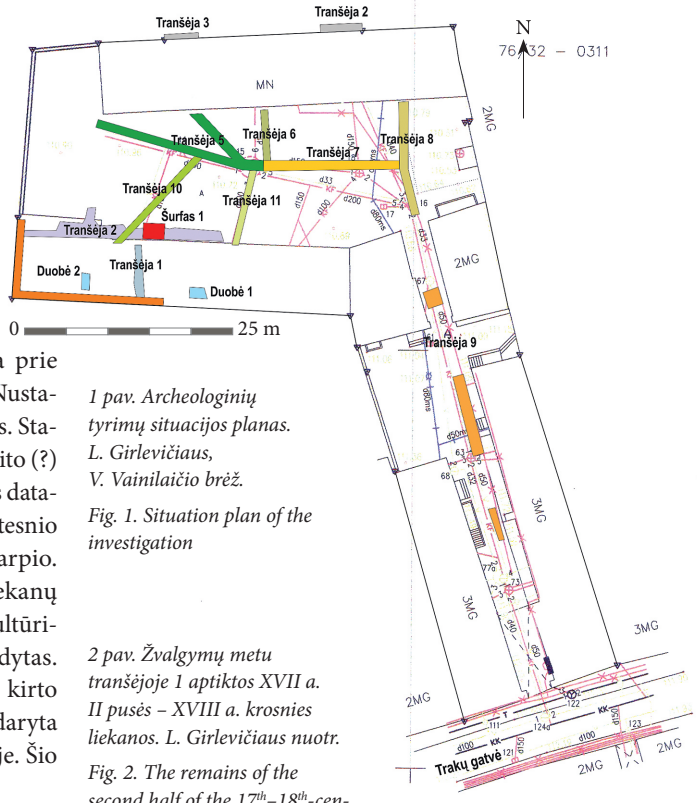
Trakų gatvė 8A

2015 m. atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai sklype Trakų g. 8A. Sklypas yra Vilniaus senamiestyje (UK 16073), Vilniaus senojo miesto vietos su priemiesčiais (UK 25504) teritorijose. Sklype yra pastatų kompleksas (UK 26985), kurių dalis remontuojama. Žvalgomieji tyrimai atlikti prie rekonstruojamo pastato P korpuso, vienas pagrindinių tyrimų tikslų – nustatyti pastato pamatų pobūdį ir būklę. Žvalgomųjų tyrimų metu ištirtas vienas 4,75 m^2 ploto šurfas. Taip pat buvo atliekami žvalgymai kasant tranšėjas prie rekonstruojamų pastatų pamatų šių tvirtinimui ir hidroizoliavimui bei kasant tranšėjas požeminiams inžineriniams tinklams (1 pav.). Žvalgymų plotas – apie 205 m^2, bendras tyrimų plotas – apie 210 m^2. Pirmąkart žvalgomieji tyrimai sklype buvo atlikti 2007 m. (*ATL 2007 metais*, V., 2008, p. 407), žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai sklype po ilgesnės pertraukos tęsti 2014 m. (*ATL 2014 metais*, V., 2015, p. 388–389).

Pirmame tyrimų etape atlikti žvalgymai atkasant pastato P korpuso pamatus apie 50 m^2 plote. Nustatyta, kad iki 1 m gylio daugelyje žvalgytų vietų kultūrinis sluoksnis yra supiltinis arba suardytas. ***Tranšėjoje 2*** atkasti juostiniai ir arkinės konstrukcijos rekonstruojamos P korpuso dalies Š pamatai, atidengtos tranšėjos sienelės kultūrinio sluoksnio atodangos. Nustatyta, kad statant šiuos korpusus buvo apardyti ir vertingi kultūrinio sluoksnio horizontai, nesuardyta kultūrinio sluoksnio stratigrafija fiksuota prie korpuso ŠV, veikiausiai XX a. pradžioje perstatytos dalies. Atkastas ir šios pastato dalies pamatas iš akmenų ir kalkių skiedinio. Rekonstruojamo korpuso vidinėje dalyje buvo iškastos

dvi duobės (duobė 1 ir duobė 2) ir tranšėja 1. *Duobė 1* kasta prie pastato P sienos – ugniasienės – pamatų. Iškasus apie 1 m gylio duobę nustatyta, kad šios pastato sienos pamatai yra arkinės konstrukcijos. *Duobė 2* kasta spėjamoje neišlikusio V korpuso R fasado sienos tęsinio vietoje. Čia atkastas akmenų grindinys, kurio paviršiaus H_{abs} 110,32 m. Siena nerasta, grindinys paliktas neišardytas. ***Tranšėja 1*** tirta prie nugriautos pertvarinės sienos pamatų. Nustatyta, kad pamatai – arkinės konstrukcijos. Statant šiuos pamatus buvo apardytos apskrito (?) plano krosnies liekanos (2 pav.). Krosnies datavimas nenustatytas, veikiausiai ji ne ankstesnio nei XVII a. II pusės – XVIII a. laikotarpio. Datuojama atsižvelgiant į krosnies liekanų aplinkoje aptiktus koklių fragmentus. Kultūrinis sluoksnis prie pamatų stipriai apardytas. Rekonstruojamą korpusą XIX ar XX a. kirto mūrinis latakas, kuriam ertmė buvo padaryta ir pastatų komplekso P korpuso P sienoje. Šio statinio tiksli paskirtis nenustatyta.

Siekiant nustatyti atkastų pamatų būklę, įgilinimą, buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. Antrame tyrimų etape tirto ***šurfo 1*** vietoje, iki pradedant tyrimus, buvo iškasta iki 0,9–1,0 m gylio, nuo 60 cm (apatinėje dalyje) iki 1,3 m pločio tranšėja. Šurfas tirtas prie nugriauto pastatų komplekso P korpuso Š sienos liekanų Š dalies. Tyrimų metu nustatyta, kad šioje vietoje pamatai yra arkinės konstrukcijos. Statant iki 3,1 m įgilintą šurfe atkastą arkinio pamato atramą, buvo naudojami klojiniai iš vertikalių lentų, kurių atspaudai išliko atramos mūre. Viršutiniai kultūrinio sluoksnio horizontai datuojami XIX–XX a., juose aptikta XVII–XX a. datuojamų archeologinių radinių, sietinų su pastato statyba ir reljefo pokyčiu pastačius jį.

1 pav. Archeologinių tyrimų situacijos planas. L. Girlevičiaus, V. Vainilaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation

2 pav. Žvalgymų metu tranšėjoje 1 aptiktos XVII a. II pusės – XVIII a. krosnies liekanos. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 2. The remains of the second half of the 17th–18th-century stove disc overed in ditch 1 during the monitoring

3 pav. Šurfas 1 pasiekus jame įžemio lygį. Matuoklė padėta ant medinių konstrukcijų liekanų, į dešinę nuo jos – griovio ar duobės kontūras. L. Girlevičiaus nuotr.

Fig. 3. Test pit 1 after reaching the natural soil level. The measuring stick has been placed on the remains of wooden structures; to the right of it is the contour of a ditch or pit

4 pav. Žvalgymų metu tranšėjoje 8 atkasti mūrų fragmentai. V. Vainilaičio nuotr.

Fig. 4. Masonry wall fragments unearthed in ditch 8 during the monitoring

Apatinė šurfe tirto kultūrinio sluoksnio dalis datuojama XIV(?)–XVII a. Joje tirtuose sluoksniuose (vyravo tamsiai pilkos žemės sluoksniai) daug smėlio priemaišų, yra molio. Šiuose sluoksniuose aptikta XVI–XVII a. datuojamų archeologinių radinių. 1,7–1,8 m gylyje nuo žemės paviršiaus šurfe pasiektas smėlio įžemis. Įžemyje šurfo Š dalyje išryškėjo medinių konstrukcijų liekanos, o P dalyje – staigiai žemėjančio griovio ar duobės kontūras (3 pav.). Prie pastato pamatų šis reljefo darinys užpildytas šviesiai pilka žeme. Manome, kad jis susidarė pamatų statybos metu. Sienelių pjūviuose fiksuota, kad grunto sluoksniai, taip pat nedidelis akmenų grindinio fragmentas „sminga“ į duobės ar griovio, kurio sienelės buvo sutvirtintos medinėmis konstrukcijomis, gilumą. Šio dirbtinės kilmės darinio dugnas pasiektas 3–3,15 m gylyje. Panašus reljefo darinys 2003 m. fiksuotas ir atliekant tyrimus netoli esančiame sklype Trakų g. 2. Tiriant šurfą aptikta labai nedaug radinių, taip pat ir galinčių tiksliau datuoti tirtojo perkasimo suformavimo laiką.

Trečiame tyrimų etape prie pastatų komplekso Š korpuso Š dalies pamatų sklype Klaipėdos g. 7 iškastos dvi 1–1,2 m gylio ***tranšėjos 3 ir 4***. Žvalgytas 8 m^2 plotas. Nustatyta, kad tirtose vietose iki pat tranšėjų dugno kultūrinis sluoksnis permaišytas, supiltas. Aptikta nedaug archeologinių radinių – buitinės keramikos fragmentų.

Ketvirtame tyrimų etape atlikti žvalgymai kasamų tranšėjų inžineriniams tinklams vietose. ***Tranšėja 5*** tirta iki projektinio 1,5 m gylio (H_{abs}109,83 m). Kultūrinio sluoksnio horizontai permaišyti ankstesnių žemės darbų metu

tiesiant požemines komunikacijas. Nuvalius Š sienelę, fiksuoti fragmentiškai išlikę 3 akmenų grindinių horizontų pėdsakai. Viršutinis grindinys fiksuotas tuoj po 10 cm storio asfalto danga – H_{abs} 110,95 m. Antrojo grindinio fragmentas fiksuotas H_{abs} 110,78 m, t. y. 33–35 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Apatinis grindinys buvo H_{abs} 110, 83 m, arba 1,03–1,07 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Grindinių akmenys 15x20x10, 15x15x10 cm dydžio. Tranšėjos užpildą sudarė tamsiai pilkos, rusvos spalvos žemė su molio, smulkių griuvenų ir molio intarpais. Viršutinis grindinys, esantis iškart po dabartine kiemo danga – asfaltu, datuojamas XIX a. pabaiga – XX a. I puse. Atsižvelgiant į ankstesnių tyrimų duomenis, ankstyviausias grindinys datuojamas XVI a. ***Tranšėjose 6 ir 7***, kastose atitinkamai iki 1,45 m ir 1,8 m gylio, fiksuoti vien suardyti kultūrinio sluoksnio horizontai.

Tranšėja 8 kasta iki 1,6 m gylio senos nuotekynės ir dujotiekio vietoje. Tranšėjos R pusėje 15–20 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus, tuoj po asfalto danga atsidengė dviejų iš plytų mūrytų sienų fragmentai (4 pav.). Jie nevienalaikiai, orientuoti V–R kryptimi. Atstumas tarp mūrų – 2,25 m. Sienos Š fragmentas atidengtas H_{abs} 110,55 m, jis 90 cm storio, įgilintas 1,4 m, mūrytas iš 30x16x9 cm, 29x14x9 cm dydžio gelsvo molio plytų, rištų kalkių skiediniu. Sienos P fragmentas atidengtas gylyje H_{abs} 110,53 m, jis 60 cm storio, įgilinimas nenustatytas. Siena mūryta iš gelsvų plytų, rištų kalkių skiediniu. Plytos 24x6 cm, 25x6 cm, 25x5x12 cm dydžio. Po asfalto danga, H_{abs} 110,48–110,65 m, fiksuotas akmenų grindinys. Po viršutiniu akmenų grindiniu fiksuotas 1 m storio pilkos žemės su smulkiomis griuvenomis sluoksnis. Jame tarp mūrinių sienų 80 cm gylyje (H_{abs} 109,97 m) fiksuotas antras akmenų grindinys. Tuoj po grindiniu surastas XVII a. datuojamo plokštinio koklio fragmentas. Po pilkos žemės sluoksniu buvo 20 cm storio žvyro sluoksnis, dengiantis juodos žemės su degėsiais sluoksnį. Žvalgymų metu mechanizuotai kasant tranšėją, išlikęs archeologinis sluoksnis nepažeistas. ***Tranšėja 9*** buvo kasama 3 atskirais etapais, tarp kurių vamzdžiai buvo prastumiami be atviro kasimo. Iškastos 1,8–2,5 m gylio duobės. Technologinių duobių užpildą sudarė juoda žemė, apatinėse dalyse su gausia organika. Kultūrinis sluoksnis suardytas anksčiau klojant požeminius inžinerinius tinklus. Archeologinių radinių nerasta. 1,5–1,6 m gylio ***tranšėjos 10 ir 11*** iškastos atnaujinant vandentiekio įvadus. Kultūrinis sluoksnis šiose vietose suardytas ankstesnių žemės darbų metu.

Penktame tyrimų etape žvalgyta 70 cm gylio ***tranšėja 12***, kasta buvusio mūrinio pastato pamatų sanavimo ir tvirtinimo darbams. Kasant tranšėją buvo atidengti arkiniai pamatai, kuriuos jau bandyta fragmentiškai tvirtinti praeityje, veikiausiai XIX ir XX a. Pamato PV kampe buvo atkastas išbetonuotas sutvirtinimas. Kultūrinis sluoksnis iki projektinio gylio buvo suardytas.

Žvalgomųjų tyrimų ir žvalgymų metu aptikta santykinai nedaug radinių, datuojamų XV–XX a., kurie perduoti LNM.

Trakų St. 8A

A field evaluation was conducted near the foundation of one of the buildings of the 18th–19th-century Franciscan monastery building complex being renovated in the W part of Vilnius Old Town and a monitoring watch was conducted in digging up the foundation in order to reinforce it and in installing new underground utility lines. During the evaluation, a 4.75 m^2 test pit (Fig. 3) was excavated near the

foundation of an 18th-century masonry building in the N part of the L shape in the complex's plan (Fig. 1). An effort was made to check what cultural layer exists in this part of the plot and to determine the nature and condition of the foundation. It was determined that the cultural layer at this location is 1.7–3.2 m thick and dates to the 14th(?)–20th centuries. The remains of wooden structures were discovered in the earliest cultural layer horizon in the N part of the test pit while pits dug into natural soil or ditch fill were excavated in the S part of the test pit. The remains of a similar object set into natural soil were discovered in 2003 in the plot at Trakų St. 2. It is thought that this is part of a 14th–15th-century defensive ditch. Roughly 205 m² were surveyed and the situation known from earliest investigations on the plot was checked. Three stone paving levels, the earliest dating to the 16th century, the latest to the late 19th–first half of the 20th century, were discovered. The arched foundations of the buildings being reconstructed were exposed (Fig. 4), the remains of a partially demolished 17th-century stove found (Fig. 2), and a relatively small number of finds collected. The investigation on this plot is foreseen to be continued in the future.

Mindaugas Grikpėdis

Subačiaus gatvė 6

2015 m. liepos mėnesį KVP atliko detaliuosius tyrimus Vilniuje, Subačiaus g. 6 sklypo P dalyje esančio pastato viduje (1 pav.). Pirmo aukšto patalpose planuojama įrengti restoraną, todėl rengiamasi renovuoti šias patalpas bei centrinėje jų dalyje įrengti naują rūsį techninėms patalpoms. Suprojektuoto rūsio vietoje iki įžemio ištirta 16 m² dydžio perkasa. Tyrimų tikslas – iki įžemio ištirti kultūrinius sluoksnius, nustatyti jų susiformavimo laiką bei aplinkybes, taip pat patikrinti, ar šioje vietoje yra buvęs įėjimas į jau esamą rūsį.

1 pav. Situacijos planas: 1 – perkasa 1. M. Grikpėdžio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – trench 1

